

Stanislav Cisarík, *Generálové, kteří pohřbili republiku. Popis krize a zániku římské republiky na základě rozboru kariér významných římských politiků v 1. století př. n. l.*, České Budějovice 2018, 75 s. (Bakalářská práce Historického ústavu Filozofické fakulty JU v Českých Budějovicích)

Posudek vedoucího bakalářské práce

Hned pro začátek je dobré říci, že Stanislav Cisarík se tímto obdobím zabývá už delší dobu: ve druhém ročníku oboru historie, v roce 2016, sepsal seminární práci o Caesarovi a už na gymnáziu v roce 2013 sepsal práci o generálech doby římské republiky. Nedávno se autor také zúčastnil soutěže SVOČ s prací „Oktaviánovy možnosti po bitvě u Actia roku 31 př. n. l.“, jež se dá považovat za předstupeň a zároveň derivát tehdy vznikající bakalářské práce, kterou tento text posuzuje.

Předkládaná bakalářská práce zkoumá politické dějiny Říma v 1. století př.n.l., které sleduje většinou chronologicky, a také její struktura je tradiční. Práce se skládá z jedenácti kapitol, většinou dále přehledně dělených do podkapitol, a ze seznamu zdrojů. Těmi bych rád začal, konkrétně odbornou literaturou, protože zde může být čtenář překvapen.

Seznam literatury věrně zrcadlí dostupnost odborné literatury ke zvolenému tématu, neboť sestává pouze ze čtyř odborných monografií psaných česky a šesti odborných monografií přeložených do češtiny – více jich prostě není –, zato však obsahuje 29 (!) anglicky psaných monografií, vesměs od nejlepších současných amerických a britských historiků. Není pochyb o tom, že odborná literatura takových kvalit a takového rozsahu by byla více než dostatečná i pro diplomovou práci. Seznam dále zahrnuje 7 anglicky psaných článků (z toho 5 z *Historia: Zeitschrift für Alte Geschichte*, 1 z *Journal of Roman Studies* a 1 z *Greece and Rome*). Lepší odbornou literaturu si k tomuto tématu ani nebylo možno zvolit a stěžejí existuje významná odborná publikace v anglickém jazyce (nemluvě o českém jazyce), která by byla opomenuta.

Seznam pramenů zahrnuje 17 položek, z nichž dvě jsou, přísně vzato, totožné (*Res gestae divi Augusti* jsou zde uvedeny - a byly použity - jak v českém překladu, tak v anglickém překladu). U zbývajících patnácti položek jde o české překlady řecky a latinsky psaných děl (s jedinou výjimkou: řecky píšící historik Cassius Dio neexistuje v českém překladu a použit byl tedy v anglickém překladu). Seznam zahrnuje všechny významné literární prameny, jež jsou relevantní ke zvolenému tématu. Seznam pramenů a literatury ovšem prozrazuje autorovy limity ve znalostech jazyků: v literatuře jen angličtina, v pramenech jen velmi omezeně latina. Z textu práce vyplývá, že autor své poznatky nejvíce získával z odborné literatury a primární zdroje použil jen doplňkově. S ohledem na to, že se jedná o práci bakalářskou, a rovněž s ohledem na autorův handicap ve starých jazycích, je to rozumný přístup.

O zaměření práce už tu byla řeč; v podstatě se jedná o politický vývoj římské republiky od Sully po Octaviana. Autor se nejdříve zcela správně věnuje vývoji římských politických institucí za republiky a pak už následují Sulla, Sertorius, Catilina, Pompeius, Caesar, první triumvirát, druhý triumvirát a založení císařství. Ne každá z diskutovaných osobností má svou kapitolu – jmenovitě například Crassus – protože se autor, a opět velmi správně, chtěl vyhnout dubletnímu líčení. Autor se průběžně zaměřuje na postupný kolaps republikánských institucí, na rostoucí roli armády, na vztah ambiciózních politiků k senátu a na postupné budování režimu osobní moci, které vyvrcholilo v osobě Octaviana. Nejvíce přínosná je patrně závěrečná kapitola, kde autor zkoumá alternativy k založení císařství, které Octavianus mohl po bitvě u Actia zvažovat (královská vláda, diktatura, konzul bez kolegy,

třetí triumvirát a skutečná obnova republiky). Autor přesvědčivě argumentuje ve prospěch té varianty, kterou si Octavianus skutečně zvolil, a ukazuje, že všechny jiné možnosti by dříve nebo později vedly k občanské válce. Zároveň poukazuje na pozoruhodnou míru politické stability, kterou říše tímto Octavianovým rozhodnutím dlouhodobě získala. Lze jen namítat, že nevíme jistě, zda Octavianus skutečně různé alternativy zvažoval, neboť jediným zdrojem této informace je historik žijící 250 let po bitvě u Actia.

Autorovi lze vytknout, že občas při líčení až příliš spěchá. Např. popisu prvního Caesarova tažení do Hispánie v roce 49 věnuje čtyři řádky (s. 46-47) a nezmíní ani název hlavní bitvy; na druhé straně je pravda, že kdyby vymezené období pokryl podrobným výkladem, potřeboval by desetkrát více místa. Také styl je poněkud neohrabaný a občas se vyskytují menší prohřešky proti češtině.

Autor pracoval v těsné spolupráci s vedoucím své práce, a přece samostatně; byl nepochybně otrokem svých zdrojů, ale použil jich mnoho a použil je poctivě. Toto vyjádření by mělo být samozřejmé a přesto se zdá, že by v dnešní době mělo být součástí každého posudku každé kvalifikační práce na každé univerzitě v České republice.

Doporučuji práci k obhajobě a navrhuji ji ohodnotit známkou **v ý b o r n ě**.

V Českých Budějovicích 13. srpna 2018

PhDr. Stanislav Doležal, Ph.D.

